

ارائه الگوی مدیریت مناطق امنیتی کشور با تأکید بر تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حوزه مأموریت محافظتی

غلامرضا علاماتی^۱، حمید کریمی^۲، گل محمد نصیری^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۰۵

چکیده

علیرغم وجود بیش از چهار دهه تجربه مدیریتی با شیوه‌های متفاوت توأم با فداکاری و ایثار که سبب خنثی نمودن تهدیدات بی‌شماری چه بالقوه و چه بالفعل گردیده است، الگویی مدون جهت مدیریت مناطق امنیتی کشور به‌منظور راه‌گشایی مدیریتی حال و آینده به‌ویژه استفاده نسل‌های جوان‌تر در اختیار نیست. به همین منظور تحقیقی با عنوان "ارائه الگوی مدیریت مناطق امنیتی کشور با تأکید بر تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حوزه محافظتی" انجام گرفت. پژوهش حاضر باهدف مطالعه علمی در مورد موضوعات امنیتی به‌ویژه امنیت پایدار در مناطق امنیتی با استفاده از تجارب فرماندهان به رشته تحریر درآمده است و درصدد است که الگویی برای مدیریت مناطق امنیتی کشور جمهوری اسلامی ایران طراحی نماید. این تحقیق از نوع کاربردی و از طریق روش توصیفی (موردی-زمینه‌ای) با رویکرد آمیخته و بکارگیری تحلیل محتوی و گردآوری اطلاعات با روش کتابخانه‌ای و میدانی انجام شده است. داده‌های موردنیاز از طریق مطالعه و فیش‌برداری اسناد و مدارک، کتب و مقالات موجود، سایت‌های اینترنتی معتبر، مصاحبه نیمه ساختار یافته و نیز توزیع پرسشنامه در بین افراد حجم نمونه جامعه آماری انجام شد. در نهایت الگوی مدیریت مناطق امنیتی کشور با تأکید بر تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حوزه محافظتی متشکل از ۷ مؤلفه و ۳۷ شاخص، تدوین گردید.

کلیدواژه‌ها: الگوی مدیریت مناطق امنیتی کشور، مناطق امنیتی، مأموریت محافظتی

۱- استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه پاسداری امام حسین (علیه السلام)

۲- استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش نویسنده مسئول hameed.kareemi@gmail.com

۳- دکتری مدیریت امور دفاعی، دبیر گروه توسعه و پدافند داخلی پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس شهید سپهبد قاسم سلیمانی

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران از همان روزهای ابتدای پیروزی، با توطئه‌های مختلف توسط ایادی استکبار شرق و غرب جهانی از جمله، تحمیل ناآرامی‌ها و جنگ‌های داخلی در مناطق شمال غرب و جنوب شرق کشور، کودتاهای مختلف، ترورهای گسترده مسئولان و مردم متدین و انقلابی و در نهایت تحمیل جنگ هشت‌ساله برای ممانعت از شکل‌گیری ساختار و تثبیت انقلاب اسلامی مواجه شد.

سوابق تاریخی در دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی نشان‌گر این نکته است که قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی با بهره‌گیری از ویژگی‌های مناطق امنیتی (آسیب‌ها و نقاط ضعف، زیست‌محیطی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی، اجتماعی و فرهنگی) از قبیل: گروهک‌گرایی با الگوی غربی، نبود نهادهای مدنی و مردمی تأثیرگذار بر تعامل دولت - ملت، ترجیح منافع گروهی بر منافع ملی از سوی گروه‌های سیاسی، رشد بی‌تفاوتی در جوانان و کاهش مشارکت سیاسی آنان، بالا بودن نرخ قاچاق کالا، ارز و مواد مخدر، رشد بی‌رویه مصرف‌گرایی بالا و نرخ بالای بیکاری در جامعه، ایجاد نارضایتی در بین مردم، اختلاف و درگیری‌های قومی و طایفه‌ای و نزاع‌های دسته‌جمعی، ضعف در تدبیر کارگزاران در جلوگیری از تحریک اقوام و گروه‌ها، گسترش ابتذال و ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی، وجود جریان‌های فکری مخالف در سیستم‌های علمی، فرهنگی و هنری، فرهنگی و هنری، سیاه‌نمایی جریان‌های فکری، فرهنگی از وضعیت کلی نظام با ابزار رسانه‌ای محرومیت و توسعه‌نیافتگی شدید مناطق مرزی، استقرار اکثر گروه‌های قومی در نواحی مرزی کشور و وجود گرایش‌های قومی در بین برخی از آن‌ها، بی‌توجهی در استفاده از منابع طبیعی کشور، تخریب برخی از مناطق کشور و بیکاری کشاورزان مناطق مختلف تأثیرپذیری از جنگ روانی دشمن، تقویت واگرایی از حکومت در بین اهل سنت، تضعیف دستگاه‌های اطلاعات، امنیتی، دفاعی و قضایی، تشویق ترغیب قشرهای مختلف به نافرمانی مدنی، افزایش زمینه‌های جاسوسی و نفوذ و ضعف هماهنگی و انسجام دستگاه‌های امنیتی کشور، خیزش ناسیونالیسم قومی، اقدام به ناامن نمودن مناطق امنیتی کشور (از جمله استان‌های آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه و سیستان و بلوچستان) نمایند و طی دهه‌های گذشته موفق شده‌اند آسیب‌هایی به روند رو به رشد هدف‌های متعالی انقلاب

اسلامی در این مناطق وارد نمایند و این روند همچنان به طور نسبی ادامه دارد. مقاله حاضر باهدف مطالعه علمی در مورد موضوعات امنیتی به ویژه امنیت پایدار در مناطق امنیتی با استفاده از تجارب فرماندهان به رشته تحریر درآمده است و درصدد است که الگوی مناسبی برای مدیریت مناطق امنیتی کشور جمهوری اسلامی ایران طراحی نماید. در همین حال هرکدام از فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بر اساس نوع تهدیدات و شرایط محیطی و همچنین تدابیر ابلاغی امامین انقلاب اسلامی از سیاست‌های خاصی جهت به کارگیری ابزارها و امکانات موجود در جهت مقابله با تهدیدات مذکور طی دهه‌های اخیر بهره جسته‌اند. به علاوه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی طی ۴۵ سال گذشته جهت برقراری نظم و حاکمیت نظام اسلامی با توجه به موقعیت ژئواستراتژیک و هم‌جواری مرزی، همسانی قومی و نژادی مردم با آن سوی مرزهای بین‌المللی و همچنین تنگناهای اقتصادی مرزنشینان در مناطق شمال غرب و جنوب شرق کشور همواره دارای چالش‌های گوناگون بوده است. در نتیجه فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی برای خنثی نمودن تهدیدات موجود، تلاش‌های قابل توجهی در مصاد با این چالش‌ها انجام داده و دارای تجارب ارزشمندی برای اداره مناطق عملیاتی موصوف در دوره‌های مختلف هستند.

بدیهی است که اداره اتربخش مناطق مذکور نیازمند الگوی مدیریتی مناسب آن خواهد بود. از طرفی علیرغم وجود بیش از چهار دهه تجربه مدیریتی با شیوه‌های متفاوت توأم با فداکاری و ایثار که سبب خنثی نمودن تهدیدات بی‌شماری چه بالقوه و چه بالفعل گردیده است، الگویی مدون جهت اداره مناطق امنیتی کشور به منظور راه‌گشایی مدیریتی حال و آینده به ویژه استفاده نسل‌های جوان‌تر در اختیار نیست. ارتباط تنگاتنگی که موضوع مدیریت مناطق امنیتی کشور و توسعه و پدافند داخلی این مناطق دارد از جنبه‌های؛ رهیافت‌های راهبردی مبتنی بر پژوهش برای دستیابی به الگوی مدیریتی بومی متناسب با ویژگی‌های انقلاب اسلامی در مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق، مستندسازی آموزه‌های مرتبط با تجارب در راستای تولید دانش بومی و انتقال آن به نسل جدید فرماندهان و مسئولین مناطق مورد مطالعه اهمیت این تحقیق را نمایان می‌سازد.

بنابر این مساله اصلی پژوهش حاضر چیستی الگوی مدیریت مناطق امنیتی کشور با تأکید بر تجارب فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در مناطق شمال غرب و جنوب شرق کشور در حوزه مأموریت محافظتی می باشد.

مبانی نظری

محیط شناسی منطقه امنیتی شمال غرب:

۱- **استان کرمانشاه:** در دوره های مختلف دارای نام های گوناگونی بوده که معمولاً با تغییر از حکومتی به حکومتی دیگر صورت می گرفته است، (لغت نامه دهخدا). کرمانشاه از لحاظ بقایای سکونت های پیش از تاریخ، یکی از مناطق بسیار غنی و مهم در ایران و غرب آسیا است. (کاظمی، ۱۳۸۹: ۴۰۶). مساحت آن ۹۵۶'۳۸۹'۹۳ مترمربع (نزدیک به ۱۰ هزار هکتار) است. شهر کرمانشاه ۱/۵ درصد از مساحت کل ایران را دارد کرمانشاه مهم ترین و بزرگ ترین شهر کردنشین ایران نیز محسوب می گردد. (Bruke, Andrew, ۲۰۰۴: ۱۷۶) شهر کرمانشاه در سرشماری ها از سال ۱۳۳۵ تا سال ۱۳۶۵ به صورت زیر بوده است. (رئیس دانا، ۱۳۸۰: ۷۴۹-۷۴۸)

کرد	فارس	لُر	عرب،	سایر	بدون جواب
۹۲/۵٪	۴/۲٪	۰/۷٪	۰/۱۵٪	۰/۲٪	۱/۹٪

جدول ۱: نمایش در صد اقوام در استان کرمانشاه

کردها ساکنین اصلی استان کرمانشاه هستند. استان کرمانشاه سرزمین بومی برخی از بزرگ ترین ایلات، عشایر و طوایف کُرد محسوب می شود. بیشتر مردم شهر پیرو یکی از سه مذهب تشیع، تسنن و اهل حق (یارسان) هستند. (بایندر، ۱۳۷۰: ۳۸۲)

موقعیت جغرافیائی، سیاسی و نظامی استان: کرمانشاه از شمال به کوه فرخ شاد و کوه پراو، از شمال غربی به کوه طاق بستان و از جنوب به سفیدکوه منتهی می شود و دارای ۲۴۵۰۰ کیلومتر مربع گستردگی و ارتفاع ۱۲۰۰ متر از سطح دریا است کرمانشاه در دروازه زاگرس قرار دارد. (خرمشاهی، ۱۳۷۵: ۱۳)

از لحاظ موقعیت مرزی، استان کرمانشاه با برخورداری از حدود ۳۰۰ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق، دارای ارزش نظامی زیادی است و از سوی دیگر به دلیل نوع قرارگیری ارتفاعات (به طور پله ای و موازی با مرز)، موقعیت خوب پدافندی و نیز شکل هندسی مرز و محدب بودن موقعیت خوب آفندی را برای کشورمان ایجاد کرده و از نظر استراتژیک دارای اهمیت می باشد. (عزتی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۰)

۲- استان کردستان: مکان و سرزمین کردها و ناحیه ای در غرب ایران است. استان کردستان در انقلاب بهمن ۱۳۵۷ نقش بسزایی داشت و پس از به قدرت رسیدن جمهوری اسلامی نیز محل درگیری میان نیروهای کرد و حکومت جدید بود. مساحت کل آن ۲۹'۱۳۷ کیلومترمربع (۱۱'۲۵۰ مایل مربع) می باشد. قوم کرد یکی از اقوام آریایی هستند استان کردستان یکی از استان های کردنشین در غرب ایران است. امروزه اکثریت مردم این استان، مسلمان و سنی مذهب بوده و تعداد قلیلی نیز با پیروی از سایر ادیان (یهودی و مسیحی) و فرق و مذاهب وجود دارند. (واعظی، ۱۳۹۱: ۲۲)

اقوام استان	قومیت	کرد	فارسی زبان	آذری	سایر و بدون جواب
کردستان	درصد	۹۷/۱۸	۰/۱۶	۰/۱۳	۱/۱۲

جدول ۲: نمایش در صد اقوام در استان کردستان

موقعیت جغرافیائی، سیاسی و نظامی استان: استان کردستان یکی از استان های ایران به مرکزیت سنندج است که در غرب کشور واقع شده است. مساحت این استان ۲۹'۱۳۷ کیلومترمربع می باشد که این مساحت ۱/۷ درصد از مساحت کل کشور را شامل می شود. منطقه کردستان به لحاظ موقعیت کوهستانی خود با کوه های متراکم و عدم وجود معابر و محورهای آمادی و لجستیکی مناسب، همیشه منطقه بسیار پرزحمت و مشکل ساز برای عملیات نظامی محسوب می گردد. کردستان حدود ۳۰۰ کیلومتر با عراق مرز مشترک دارد و مرز ایران در این قسمت بسیار سخت و تا حدودی صعب العبور است و ارتفاعات آن نیز عموماً پوشیده از جنگل و نامرتب می باشد، ضمن فراهم کردن پوشش و اختفاء مانع عمده ای برای حرکات نظامی می باشد. از نظر عملیاتی نیز کردستان ایران از دو منطقه کاملاً مجزا و به عبارت دیگر به سه منطقه شمال، مرکز و جنوب تقسیم می گردد که در هر کدام از این

مناطق، از لحاظ عملیات نظامی، محاسن و معایبی را دارا می‌باشند. (خرم‌شاهی، ۱۳۷۵: ۱۲۰-۱۱۹)

۳- استان آذربایجان غربی: در شمال غربی ایران قرار دارد و مرکز آن شهر ارومیه است. آذربایجان غربی تنها استان هم‌مرز با کشور ترکیه است. در استان آذربایجان غربی علاوه بر زبان‌های ترکی آذربایجانی (لطفی پاشا: ۱۳۴۱: ۳۲۳) و کردی (عمدتاً در منطقه مکریان) (اشراقی، امامی، ۱۳۷۱: ۹۴-۹۵) اقلیتی نیز به زبان‌های ارمنی و آرامی نو آشوری سخن می‌گویند. (رزم‌آرا، ۱۳۳۰: ۶۸) مساحت استان برابر ۳۷/۰۵۹ کیلومتر مربع است که سیزدهمین استان بزرگ کشور محسوب می‌شود و ۲/۲۵ درصد مساحت کل کشور را تشکیل می‌دهد. و مرکز آن شهر تاریخی ارومیه بوده است. (اسکندری‌نیا، ۱۳۷۸: ۱۳۲)

زبان و مذهب اصلی در هر یک از شهرهای استان آذربایجان غربی شیعه و سنی و در شهر سلماس چند خانوار مسیحی و در مرگ‌نر نیز تعدادی علی‌اللهی دارد.

موقعیت جغرافیائی، سیاسی و نظامی استان: استان از شمال به جمهوری آذربایجان و ترکیه، از مغرب به ترکیه و عراق، از شرق به استان آذربایجان شرقی و استان زنجان و از جنوب به استان کردستان محدود است. بطور کلی ویژگی‌های عمده نظامی منطقه عبارت است از: شرایط کوهستانی و بعضاً بخش‌های جنگلی و جاده‌های پرپیچ‌وخم و صعب‌العبور، مناسب جنگ‌های چریکی.

منطقه آذربایجان غربی و شرقی به لحاظ قرار گرفتن در یک موقعیت ویژه، با چهار کشور (عراق، ترکیه، ارمنستان و آذربایجان) همسایه بوده و از لحاظ دهلیز بندی نیز دارای موقعیت ویژه است. وجود عوارض حساس و پراهمیت در داخل و خارج از آذربایجان، این منطقه را از لحاظ عملیات نظامی فوق‌العاده باارزش ساخته است. از لحاظ وسعت، منطقه وسیع طبیعی برای عملیات گستره آفندی و پدافندی است.

قومیت‌ها در مناطق امنیتی شمال غرب: ایران کشوری متنوع از نظر قومی است. ویژگی‌های متمایزکننده اقوام از یکدیگر در ایران بیشتر بر مؤلفه‌های زبانی و مذهبی متمرکز می‌شود. سکونت قومیت‌های ایرانی در مناطق مرزی و همجوار با کشور هم‌زبان خود، زمینه مناسبی را برای وقوع بحران‌های قومی - مذهبی و متأثر ساختن امنیت ملی کشور فراهم

می‌آورد. امنیت شهرهای مرزی و لزوم ایجاد و حفظ آن یکی از مهم‌ترین مسائل هر کشور می‌باشد. بدون تردید داشتن مرزهای کنترل‌شده و مناطق مرزی بدون تنش و بحران در برقراری امنیت و اعمال حاکمیت دولت در هر کشور، نقش کلیدی و هدایت‌کننده‌ای داشته و از سوءاستفاده و دخالت دشمنان داخلی و خارجی می‌کاهد. نظر به اهمیت موضوع به‌طور اجمال و متناسب با نیاز، مواردی از اقوام و زبان آنان در استان‌های مورد مطالعه بیان می‌شود:

۱- قوم آذری: بزرگ‌ترین اقلیت قومی ایران است. آذری‌ها در مناطق مختلف کشور سکونت دارند و شمال غربی ایران از دیرباز حوزه اصلی آنان را تشکیل داده است؛ و استان‌های آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، اردبیل و زنجان چهار استان بزرگ آذری‌نشین ایران هستند.

۲- قوم کرد: این قوم دومین اقلیت عمده قومی در کشور است. کردها بیشتر در استان‌های آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاهان، ایلام، همدان و شمال خراسان ساکن هستند. بنا به دلایلی مختلف بارها در قالب حوادث ناگوار و خشونت باری در مناطق کردنشین غرب و شمال غربی کشور فعال گردیده است. با توجه به جغرافیای ویژه استان‌های غرب و شمال غرب کشور، سایر گروه‌های معارض نیز از مناطق مختلف کشور به مناطق کوهستانی استان‌های یاد شده عزیمت کردند و مبارزات مسلحانه خود را علیه انقلاب اسلامی تشدید کردند. (گروه مؤلفان ارتش: ۱۳۹۹: تلخیص ۱۳۳-۱۲۶)

محیط‌شناسی منطقه امنیتی جنوب شرق: سرزمین اساطیری سیستان و بلوچستان شامل سه منطقه سیستان، سرحد و مکران بود. سیستان امروزی قسمت شمالی استان را در برمی‌گیرد.

استان سیستان و بلوچستان با وسعتی حدود ۱۸۰/۷۲۶ کیلومتر مربع، پس از استان کرمان دومین استان پهناور ایران می‌باشد، وسعت منطقه سیستان و بلوچستان با توجه به تقسیمات جدید کشوری، با ۱۱/۳ درصد کل مساحت کشور «سازمان برنامه و بودجه استان، ۱۳۹۰، ۵» در حال حاضر، نخستین استان پهناور ایران است.

بر اساس آخرین تقسیمات کشور «۱۳۹۰» این استان دارای ۱۴ شهرستان، ۳۷ مرکز شهری، ۴۰ بخش، ۱۰۲ دهستان و ۸۹۰۸ آبادی کددار است. چهارده شهرستان این استان عبارت‌اند

استان سیستان و بلوچستان از شمال به استان خراسان جنوبی و کشور افغانستان، از شرق به کشورهای پاکستان و افغانستان، از جنوب به دریای عمان و از مغرب به استان‌های کرمان و هرمزگان محدود می‌شود. سیستان و بلوچستان ۱۱۰۰ کیلومتر مرز با کشورهای پاکستان و افغانستان و ۳۰۰ کیلومتر مرز آبی با دریای عمان دارد و تنها استان ایران است که با پاکستان مرز مشترک دارد و همچنین به دلیل قرار گرفتن در موقعیت راهبردی و ترانزیتی از اهمیت فراوانی برخوردار است. (توانمندی‌های تولیدی-صادراتی استان سیستان و بلوچستان، وزارت بازرگانی، ص ۱۰)

شکل ۱- نقشه تقسیمات سیاسی استان سیستان و بلوچستان

به طور کلی جمعیت استان روند افزایش داشته است و دلایل آن عبارت است از: باروری عمومی بالا، ادامه مهاجرت افغان‌ها به استان، به ویژه در دهه ۱۳۶۵ - ۱۳۷۵ و شناسنامه دار شدن افغانه اهل سنت، توسعه بخش خدمات و بازرگانی، سرمایه‌گذاری عمرانی دولت در استان، بالارفتن سطح بهداشت عمومی، کاهش مرگ و میر و افزایش امید به زندگی و سیاست خاص اهل سنت برای افزایش نفوس و جمعیت. (ابراهیم زاده، ۱۳۸۸: ۲۷۲)

لازم به توضیح است که جمعیت استان علاوه بر اینکه در سال‌های ۱۳۶۵ - ۱۳۷۰ از نرخ رشد کمتری برخوردار بوده است. به طور کلی در دهه ۱۳۶۵ - ۱۳۷۵ نسبت به دوره ده ساله (۱۳۵۵ - ۱۳۶۵) قبل از آن، نرخ رشد جمعیت با کاهش مواجه بوده که عمده دلایل این کاهش، عبارت‌اند از: افزایش سواد، آموزش و آگاهی مردم نسبت به تنظیم خانواده و بازگشت برخی از افغان‌ها و خروج آن‌ها از استان. (ابراهیم زاده، ۱۳۸۸: ۲۷۲)

سطح سواد و آگاهی‌های عمومی مردم، پایین بودن سن ازدواج، سنت تعدد زوجی زوجات، اشتغال و بیکاری، سطح بهداشت و درمان و توصیه‌های مذهبی برای افزایش نسل مهم‌ترین پارامترهای تأثیرگذار در افزایش جمعیت در منطقه بلوچستان می‌باشد.

آسیب‌پذیری‌ها: منطقه جنوب شرق «سیستان و بلوچستان» به دلیل شرایط خاص جغرافیایی، دوری از مرکز حکومت، توسعه‌نیافتگی در کلیه ابعاد و هم‌جواری با دو کشور بی‌ثبات پاکستان و افغانستان، دارای آسیب‌پذیری‌های زیر است:

حضور اقلیت قوم بلوچ و سیستانی یا فارس، حضور اقلیت مذهبی اهل سنت در جنوب سیستان و بلوچستان و شیعیان در شمال منطقه، اکثریت بی‌سواد و یا کم‌سواد مردم منطقه، تحجر و قشری‌گری مذهبی در اهل سنت و تا حدودی شیعیان منطقه، رایج و متداول بودن شیوه‌ای سنتی زندگی، عدم تمایل به رفاه و زندگی مدرن، عدم رشد روشنفکری مذهبی در میان اهل سنت، وجود حوزه‌های علمیه اهل سنت که با شیوه‌های سنتی اداره می‌شوند، وابستگی حوزه‌های علمیه منطقه به حوزه‌های علمیه پاکستان و عربستان، ارتباط گسترده علمای اهل سنت استان با علمای اهل سنت عربستان و پاکستان، عدم اجماع نظر مسئولین منطقه‌ای نسبت به روش‌های تعامل و برخورد با اهل سنت، عدم وجود راهبرد توسعه‌ای و امنیتی منطقه جنوب شرق، عدم رشد طبقه متوسط در منطقه و کم‌حجم بودن این منطقه

اجتماعی نسبت به طبقه محروم و مستضعف استان، گسست فرهنگی و سیاسی میان مردم و سران طوایف در مقابل تحکیم فرهنگی و سیاسی میان مردم و علمای اهل سنت پس از پیروزی انقلاب اسلامی، وجود احساس تبعیض‌های اقتصادی اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در سطح منطقه، خصوصاً در میان اهل سنت، وجود خرده‌فرهنگی‌های متعدد و متفاوت در منطقه جنوب شرق مانند سیستانی‌ها، بیرجندی‌ها، یزدی‌ها، جریان وهابی‌گری، سلفی‌گرایی و دیگر فرقه‌های انحرافی اهل سنت، وجود جریان‌های افراطی در میان اهل سنت و شیعه منطقه و کشور. جریان فکری در حال توسعه طالبان و القاعده «برخی گرایش‌ها مانند دیو بندی‌های پاکستان». ایده تشکیل بلوچستان بزرگ به عنوان کشور مستقل. وجود برخی مولوی‌ها که ارتباط مستقیم با جریان‌های وهابی و سلفی‌گری در عربستان و پاکستان دارند. (حسینی، کریم زاده، ۱۳۹۲: ۲۲۶)

نقاط قوت: توسعه بندر چابهار به عنوان یکی از مراکز واردات و صادرات ایران هم در ابعاد داخلی و هم خارجی، هم‌مرز بودن با افغانستان و پاکستان به عنوان سرزمین‌هایی که نیازمند هم تولیدات ایران هستند و هم به مواد خام صادراتی ایران وابستگی دارند. همسویی بخش قابل‌ملاحظه‌ای از اهل تسنن استان با نظام سیاسی و حضور شیعیان در منطقه شمالی سیستان و بلوچستان، حضور سنیان بریلوی در جنوب استان که با آموزه‌های شیعی نزدیکی بیشتری دارند، فعال بودن جریان مولوی‌ها که به نظام سیاسی ایران نزدیک‌تر هستند، بهره‌مندی استان از منابع زیرزمینی و معدنی از جمله مس و منگنز، جاذبه گردشگری استان به دلیل قدمت تاریخی و آثار به جای مانده باستانی، رشد صنعت ماهیگیری و سایر آبزیان، توسعه صنایع دستی در منطقه، رشد کشاورزی، دامپروری (شتر و شترمرغ)، کم‌توقعی مردم منطقه و پذیرش زندگی ساده و به‌دور از شیوه‌های سرمایه‌دارانه. (حسینی، کریم زاده، ۱۳۹۲: ۲۹۵)

نقاط ضعف: کثرت طوایف، بیکاری، نرخ پایین سواد و خصوصاً تحصیلات تکمیلی و دانشگاهی، شکاف مذهبی بین شیعه و سنی در منطقه جنوب شرق، وضعیت جغرافیایی خشک، این منطقه به دلیل هم‌مرزی با افغانستان و پاکستان در محور فعالیت‌های اقتصادی انحرافی قرار گرفته است، انحصار تقریبی شیعیان در امور اداری و دولتی و ایجاد احساس

محرومیت نسبی و تبعیض در میان سنی‌ها، ابعاد مختلف محرومیت و فقر، وجود مرزهای طولانی با در کشور کم ثبات منطقه «افغانستان و پاکستان»، فقدان راهبرد امنیتی در منطقه جنوب شرق، اختلاف نظر بین سیاست‌گذاران منطقه‌ای در حوزه‌های مختلف امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی منطقه جنوب شرق، فاصله طبقاتی در منطقه و باریک بودن لایه‌های طبقه متوسط، فاصله و گسست نسبی بین سران طوایف و مردم منطقه با حکومت مرکزی، قرار گرفتن برخی از مولوی‌های متعصب و افراطی در رأس هرم قدرت سیاسی، فرهنگی و اجتماعی منطقه جنوب شرق، شکاف و درگیری درون قومی میان طوایف مختلف، محدودیت‌های حکومت مرکزی در کنترل مرزها به دلیل مراودات قومی، مذهبی و اجتماعی دو طرف مرز؛ دوری منطقه از حکومت مرکزی، اختلافات درون مذهبی بین شیعیان «بیرجندی و سیستانی»، کمبود منابع آبی به دلیل کم بارش بودن منطقه و خشکی جغرافیایی، وسعت زیاد منطقه، کمبود جمعیت نسبت به گستردگی و وسعت منطقه، نبود زیرساخت‌های اقتصادی و تولیدی در منطقه؛ رو آوردن مردم منطقه به فعالیت‌های اقتصادی و تجاری کاذب، وجود حوادث طبیعی از جمله سیل و تندباد و طوفان شن که برآیند آن بیابان‌زایی، فرسایش خاک و خشک‌سالی ممتد است. (هدایتی، ۱۴۰۱: ۱۳۶)

فرصت‌ها: فرصت‌ها از عوامل مؤثر بر امنیت منطقه سیستان و بلوچستان به حساب می‌آیند که برد بین‌المللی دارند. هر نظام سیاسی‌ای می‌کوشد با افزایش فرصت‌ها و بهره‌مندی از امکانات نقاط ضعف و تهدیدات را به حداقل ممکن کاهش دهد؛ اما طی سال‌های گذشته عوامل مختلف ساختاری و کارگزاری امکان تحقق فرصت‌ها و از قوه به فعل درآمدن آن‌ها را فراهم نکرده و برخی اوقات شرایط به‌گونه‌ای رقم خورده که فرصت‌ها خود تبدیل به تهدیدات بین‌المللی شده است. از طرفی فرصت‌هایی که به دست می‌آید تابع شرایط و زمان خاص خود است و در صورتی که از آن‌ها به‌موقع استفاده نشود، چه‌بسا در اختیار همسایگان قرار گرفته و آن‌ها بتوانند با بهره‌برداری به‌موقع فرصت‌های این استان را از آن خود گردانند. به‌عنوان نمونه اگر در رقابت بین توسعه بندر چابهار ایران با بندر گواتر پاکستان روند پیشرفت در ایران کندتر از منطقه مجاور باشد فرصت بهره‌برداری تجاری از ایران گرفته‌شده و پاکستان می‌تواند با بهره‌مندی از زمان معادله را به نفع خود برهم زده و فرصت ایران تبدیل به تهدید گردد. عامل

زمان و شناسایی موقعیت و نیازسنجی می‌تواند بیشترین کارایی را در بهره‌مندی از فرصت‌ها به وجود آورد. بر این اساس فرصت‌های استان سیستان و بلوچستان را در چند مورد دسته‌بندی می‌گردد:

بهره‌مندی از سواحل مطلوب از دریای عمان و هم‌جواری با آب‌های بین‌المللی، وجود ظرفیت‌های اقتصادی در راستای فعالیت‌های تجاری و بازرگانی خارجی، ظرفیت‌های استان در زمینه جذب سرمایه‌های خارجی، اتصال افغانستان و کشورهای آسیای مرکزی به آب‌های آزاد و تأمین نیازهای وارداتی این منطقه، توسعه شبکه ریلی و جاده‌ای استان به استان‌های شمالی، حکومت مرکزی و همین‌طور افغانستان و آسیای مرکزی به‌منظور بهره‌مندی از بندر چابهار، امکان بهره‌مندی از وجود جریان فکری سنی در زمینه مرادوات و ارتباطات سازنده با جهان اسلام. (حسینی، کریم زاده، ۱۳۹۲: ۳۰۰)

مناطق امنیتی: متغیری است کنترل که در این تحقیق منظور از مناطق امنیتی کشور مناطق شمال غرب و جنوب شرق کشور جمهوری اسلامی ایران است که محدوده جغرافیایی آن در قلمرو مکانی تحقیق فصل سوم آمده است. در آن مناطق، درگیری‌های انتظامی و امنیتی به طور متناوب و یا مداوم و بلند مدت با عناصر ضدانقلاب، اشراک مسلح و قاچاقچیان رخ میدهد و موجب سلب امنیت مردم منطقه شده است.

مأموریت محافظتی: مأموریتی است که در مناطق درگیری به طور متناوب و مداوم با عناصر ضدانقلاب، اشراک مسلح و قاچاقچیان که موجب سلب امنیت مردم منطقه می‌گردد صورت می‌گیرد. (محقق ساخته)

تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: متغیری است مستقل، کیفی، چند ارزشی شامل؛ شیوه‌ها و سبک‌های مدیریتی، فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق کشور فرماندهی و یا مسئولیتی داشته‌اند. (محقق ساخته)

الگوی مدیریت مناطق امنیتی کشور: متغیری است وابسته، کیفی، چند ارزشی، مجموعه‌ای از ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مربوط به تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران

انقلاب اسلامی که از نظر منطقی و همگرایی به هم مرتبط بوده و یک چارچوب کلی برای پیشبرد اهداف سازمان فراهم می کنند. (محقق ساخته)

جنبش های قومی دسته جمعی بالقوه: عوامل سهیم در مرحله بالقوه جنبش های دسته جمعی شامل عناصر عینی مانند: نابرابری بین اقوام از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و مشارکت سیاسی و متغیرهای ذهنی مانند: امیال جمعی قوم برای احیاء هویت گروهی، نمادهای فرهنگی، تمایزهای منزلتی و ایدئولوژیکی بین اقوام می گردند. (شیخاوندی، ۱۳۷۹: ۱۷۸) تنوع ملی می تواند منبع قدرت و غرور ملی و یا منبع شکاف و منازعه، بسته به وضعیت اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی اقلیت ها در ساختار یک کشور باشد.

احیاء شدن ناسیونالیسم قومی: ناسیونالیسم قومی، گونه ای از معماری سیاسی، فرهنگی بر اساس قومیت بوده که باهدف ایجاد دولتی متحد و یکپارچه نضج و قوام می یابد. دومین عملکرد ناسیونالیسم قومی، ایجاد احساس هویت برای گروه های قومی است. این احساس هویت، مبارزه نخبگان قومی را به دست گیری، حفظ و گسترش قدرت سیاسی تشریح می نماید (مقصودی، ۱۳۸۰: ۵۲)

تنش های قومی/مذهبی و عوامل تأثیرگذار: تنش های قومی/مذهبی به عنوان یکی از تهدیدهای پیشروی امنیت ملی کشورهای این منطقه مدنظر می باشد؛ و بر این اساس عملکرد دولت ها در ایجاد همبستگی ملی و ایجاد همگرایی سنگین ترمی شود. در نتیجه این کشورها از نقطه نظر تأمین امنیت داخلی، هر راهبردی را که در پیش می گیرند باید مبتنی بر وحدت تمامی گروه ها و قومیت ها باشد تا بلکه بتواند زمینه بروز ناامنی در حواشی مرزها را مهار نموده و جریان های بحران را به خارج از مرزها هدایت نمایند. (راستی و رحیمی، ۱۳۸۷: ۱۶۶-۱۶۷)

اسناد بالادستی: با بهره گیری از فرامین و تدابیر امامین انقلاب اسلامی ایران در منطقه شمال غرب و جنوب شرق کشور و مناطق امنیتی پس از جلسات خبرگی با خبرگان مولفه های الگو مدیریت مناطق امنیتی کشور با تاکید بر تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران در حوزه مأموریت محافظتی به شرح جدول زیر می باشد.

ردیف	موضوع	تاریخ	خلاصه بیانات	فرامین و تدابیر،	مأموریت‌ها و وظایف
۱	سخنرانی و روحانیون سیستان و بلوچستان، مدرسه علوی تهران	۱۳۵۷/۲/۶	اینکه همه باهم دست برادری به هم بدهند و این خرابه را آباد کنند. اگر اختلافات بشود خدای نخواستہ این گردن گیر همه ماست و همه پیش خدای تبارک و تعالی مقصر هستیم.	ساختن ایران باهمدستی و اتحاد	
۲	سخنرانی در جمع مردم، تهران، مدرسه علوی	۱۳۵۷/۱۲/۷	الآن ایران یک وضعی دارد که هم اقتصادش و هم فرهنگش و هم اداراتش و هم ارتشش همه بهم ریخته است. تمام اقشار این ملت، از کارگر و کارمند و اداری و - عرض می‌کنم که - سایر اقشار، هر کس در هر مقامی هست، باید شرکت کند تا بتواند این خرابه را بسازند. مردم باید تأمل بکنند، یک قدری بردباری بکنند..	سازندگی کشور و رفع مشکلات آن وحدت همه اقشار در امر سازندگی توصیه به صبر و شکیبایی مردم در مقابل مشکلات	محافظتی - توسعه زیرساخت‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی

جدول ۳: موارد استخراج شده از بیانات امام خمینی (ره) برای منطقه جنوب شرق و شمال غرب

روش شناسی تحقیق

نوع تحقیق کاربردی و روش آن توصیفی به شکل موردی - زمینه‌ای با رویکرد ترکیبی (آمیخته) بوده است. جامعه آماری این تحقیق به تعداد ۳۰ نفر شامل کلیه فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوده که دارای ویژگی‌های؛ سابقه حضور در مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق کشور ج.ا.ا. را در یکی از مقاطع تاسیس سپاه پاسداران

انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۴۰۲؛ عهده داری فرماندهی و هدایت مستقیم حداقل یکی از یگان‌های رزمی، پشتیبانی رزمی و پشتیبانی خدمات رزمی سپاه پاسداران را در مناطق شمال غرب و جنوب شرق کشور ج.ا.ا.؛ برخورداری از قابلیت روایتگری سال‌های موردنظر و همچنین دارای مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر باشند. روش نمونه‌گیری در مصاحبه بر اساس اشباع و در پرسشنامه به صورت تمام شمار بوده است. نمونه‌گیری، کدگذاری و جمع‌آوری داده‌ها در تحقیق مورد تأکید بوده است. ابزار گردآوری داده‌های موردنیاز از طریق مطالعه و فیش‌برداری اسناد و مدارک، کتب و مقالات موجود، سایت‌های اینترنتی معتبر، مصاحبه نیمه ساختاریافته، برگزاری جلسات هم‌اندیشی و توزیع پرسشنامه بوده است. تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق به صورت کیفی و بر اساس تحلیل محتوا و همچنین در بخش کمی استفاده از آمار توصیفی و استنباطی و سپس در بخش آمیخته بر اساس مقایسه و قضاوت دو بخش کیفی و کمی بوده است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

دریافتی مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی مدیریت مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق کشور جمهوری اسلامی ایران برگرفته از تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حوزه مأموریت محافظتی کدامند؟ در این مقاله با بهره‌گیری از تحلیل کیفی اسناد بالادستی و منابع مطالعاتی، بر اساس نظریه بوزان و کرچنر-اسپرلینگ؛ چارچوب مفهومی متشکل از "بعد مأموریت در حوزه محافظتی شامل؛ ۷ مؤلفه و ۳۷ شاخص، به‌دست آمده. برای شناسایی و مشخص نمودن مؤلفه‌های الگوی مدیریت مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق کشور جمهوری اسلامی ایران برگرفته از تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با مطالعه، تلخیص و پردازش بیانات امامین انقلاب اسلامی ایران از پیروزی انقلاب اسلامی تا سال ۱۴۰۲ کدگذاری مؤلفه‌ها را مشخص و به‌طور کلی ۷ مؤلفه به دست آمد که جدول زیر کدگذاری مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد.

ردیف	گزیده‌هایی از بیانات امامین انقلاب اسلامی	کدگذاری فرعی	کدگذاری اصلی
۱	جوانان منطقه، همراه بانشاط «علمی، اجتماعی و سیاسی»، دشمن‌شناسی و آگاهی‌های خود را روزبه‌روز افزایش دهند.	آشنایی جوانان با مسائل روز	توسعه سیاسی در منطقه
۲	آقایان! ضمناً در این شهرها و نقاط دوردست، گرفتاری‌های مردم خیلی زیاد است؛ ...با مشکلات مردم آشنا بشوید و آن‌ها را لمس کنید.	لمس مشکلات مردم با حضور در کنار آن‌ها توسط مسئولین	ارتقاء مقبولیت نظام
۳	تحقق عدالت اجتماعی، بدون تولید ثروت و تلاش برای پیشرفت کشور امکان‌پذیر نیست.	تحقق عدالت اجتماعی، با تولید ثروت و تلاش	تحقق عدالت اجتماعی
۴	این را بایستی دستگاه‌های سیاسی، دستگاه‌های کشوری و نظامی همه باهم کار کنند و این خطر را از مرز برطرف کنند.	همکاری همه دستگاه‌های سیاسی، دستگاه‌های کشوری و نظامی باهم	نظارت و کنترول مدیریتی
۵	فقط اینجاست که اگر یک قانون را ببینند برخلاف اسلام است، این قانون مردود است.	مردود بودن کلیه قوانین برخلاف اسلام	ارتقاء قدرت قضایی
۶	مطلبی که همواره بنده تکرار کرده‌ام و گفته‌ام و آن عبارت است از انقلابی ماندن و انقلابی حرکت کردن.	تقویت و تأکید بر حرکت انقلابی	توسعه فرهنگ امنیتی
۷	ایشان سیستان و بلوچستان را دروازه تجارت کشور با مناطق شرقی جهان و قاره آسیا خواندند.	توسعه اقتصادی استان به‌عنوان دروازه تجارت کشور	توسعه زیرساخت‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی

جدول ۴- گزیده‌هایی از بیانات امامین انقلاب اسلامی ایران برای مقولات الگو

بعد از مشخص شدن مؤلفه‌ها متن مصاحبه‌های انجام‌شده از فرماندهان و مسئولین مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق را بعد از تلخیص و پردازش انجام گردید که درنهایت ۳۷ شاخص برای الگوی مدیریت مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق کشور جمهوری اسلامی ایران برگرفته از تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حوزه مأموریتی محافظتی حاصل و در جدول زیر با نام گویه‌های الگو آمده است.

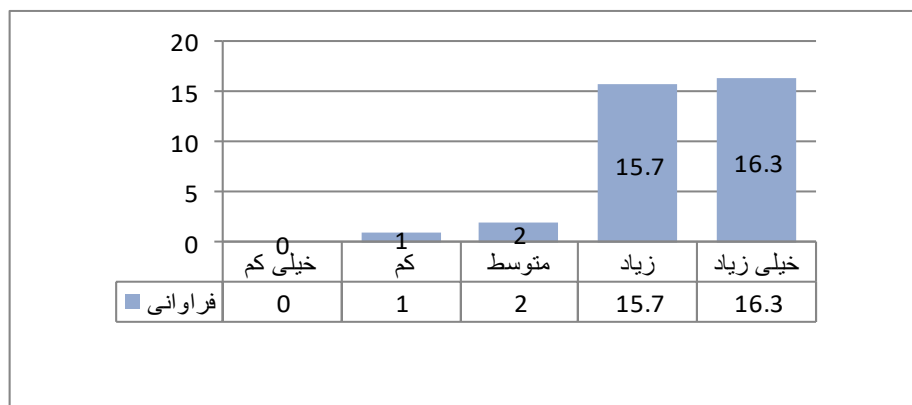
ردیف	برگزیده‌ای از متن مصاحبه‌های خبرنگاران	گویه‌های الگو
۱	شورای تأمین ویژه غرب کشور، کمیته‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، روانی، نظامی و امنیتی (قرارگاه حمزه) داشت.	پیش‌بینی کمیته سیاسی در مجموعه قرارگاه‌های امنیتی
۲	تدابیر ستاد کل و پیگیری‌های ستادی و انجام اقدامات سیاسی، دیپلماسی در بحث تشکیل کمیسیون ایران و پاکستان، برای انجام اقدامات کنترلی و انسدادی در مرز بین دو کشور توسط ارتش پاکستان از راهبردهای بسیار خوب و موفق برای منطقه جنوب شرق بوده است.	توافقات امنیتی مشترک و کنترل مرزها با کشورهای همسایه
۳	فعال شدن دیپلماسی بین‌المللی با سازمان‌های بین‌المللی با آلمان فرانسه و... تا هویت و شرایط خود را در پس از قطعنامه حفظ نمایند	دیپلماسی منطقه‌ای و بین‌المللی علیه فعالیت‌های ضدانقلاب و حامیان آن‌ها در جهان
۴	مردم را از منظر اعتقادی و سیاسی آماده کنند که بتوانند موارد و مشکلات کشور و عناصری را که جریان‌های انحرافی دارند را صادقانه شناسایی کنند.	آگاهی‌سازی سیاسی مردم از اقدامات خودی و دشمن
۵	به دلیل نبود امکانات و ظرفیت چک و بازرسی خودروها، به احتمال بسیار قوی، ورود سلاح، مهمات و مواد منفجره به داخل کشور و انجام اقدامات تروریستی و ایجاد ناامنی متصور است.	جلوگیری از تسری بی-ثباتی سیاسی و امنیتی از کشورهای همسایه
۶	مواردی که علاوه بر تأمین امنیت روستا، به پیوند بیشتر با مردم و جذب آن‌ها در بسیج کمک کرد.	ایجاد احزاب سیاسی و همسو با نظام

جدول ۵: برگزیده‌هایی از متن مصاحبه‌های خبرنگاران برای گویه‌های الگو

تجزیه و تحلیل توصیفی ارتباط شاخص‌ها و مؤلفه‌ها: ماحصل نظرخواهی در خصوص ارتباط شاخص‌ها به مؤلفه‌ها متناظر خود در بعد مأموریت در حوزه محافظتی، طی ۳۷ سؤال از پرسش‌شوندگان مطرح گردید که به منظور تجزیه و تحلیل و مشخص ساختن اطلاعات به دست آمده، آمار توصیفی پاسخ‌های پرسش‌شوندگان به سؤالات مطرح شده به شرح ذیل می‌باشد. برای بعد مأموریت در حوزه محافظتی تعداد ۷ مؤلفه به شرح می‌باشد.

نمودار ۱- مؤلفه‌های بعد مأموریت در حوزه محافظتی

نمودار ۲- توزیع فراوانی پاسخ‌های در مؤلفه توسعه سیاسی در منطقه

نتایج حاصله مبین این مطلب است که از تعداد ۳۵ نفر پرسش‌شوندگان ۴۷ درصد گزینه خیلی زیاد، ۴۵ درصد گزینه زیاد، ۶ درصد گزینه متوسط، ۳ درصد گزینه کم را انتخاب نموده‌اند. در نتیجه ۹۲ درصد افراد معتقدند شاخص‌های تعریف‌شده در این مؤلفه در تحقق مدیریت مناطق امنیتی در حوزه مأموریت محافظتی، به میزان زیاد مؤثر می‌باشد.

مؤلفه	شاخص	فاصله اطمینان		آماره آزمون T	رتبه	آماره آزمون کای مربع	ضریب توافقی
		حد پایین	حد بالا				
توسعه سیاسی در منطقه	پیش‌بینی کمیته سیاسی در مجموعه قرارگاه‌های امنیتی	۴.۳۳	۴.۸۲	۱۲.۵۸	تائید	۵۷.۱۴	۰.۷۸۷۵
	توافقات امنیتی مشترک و کنترل مرزها با کشورهای همسایه	۴.۰۰	۴.۴۶	۱۰.۵۴	تائید	۴۳.۴۳	۰.۷۴۴۱
	دیپلماسی منطقه‌ای و بین‌المللی علیه فعالیت‌های ضدانقلاب و حامیان آن‌ها در جهان	۴.۲۷	۴.۷۶	۱۲.۰۷	تائید	۴۹.۱۴	۰.۷۶۴۲
	آگاهی سازی سیاسی مردم از اقدامات خودی و دشمن	۴.۳۳	۴.۸۲	۱۲.۵۸	تائید	۵۷.۱۴	۰.۷۸۷۵
	جلوگیری از تسری بی‌ثباتی سیاسی و امنیتی از کشورهای همسایه	۳.۹۳	۴.۳۶	۱۰.۴۳	تائید	۵۲.۸۶	۰.۷۷۵۶
	ایجاد احزاب سیاسی و همسو با نظام	۳.۸۸	۴.۲۹	۱۰.۴۹	تائید	۶۲.۰۰	۰.۷۹۹۵
	میانگین	۴.۱۱	۴.۵۹	۱۱.۰۰	تائید	۳۸.۸۹	۰.۷۲۵۵

جدول ۶- محاسبه مقادیر استنباطی مؤلفه توسعه سیاسی در منطقه

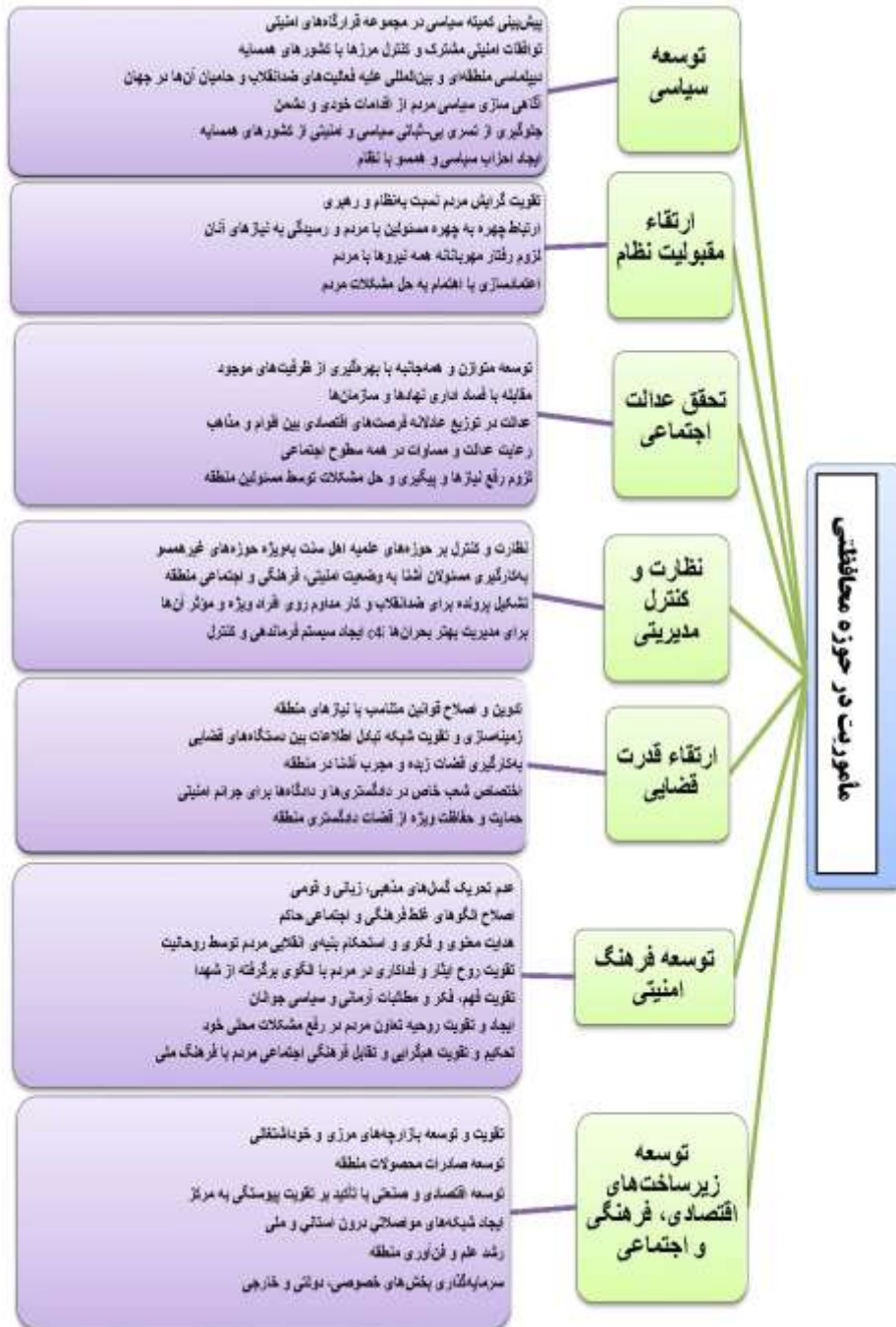
با توجه به مقادیر ستون آماره آزمون تی - استیودنت و مقایسه آن با مقدار بحرانی (۱.۶۴) همه شاخص‌ها تائید شده‌اند. با توجه به سطر آخر می‌توان گفت در کل این بعد مورد تائید قرار گرفته است. با توجه به ستون آخر (ضریب توافقی) وجود ارتباط همه شاخص‌ها با این مؤلفه تائید می‌گردد. به همین شیوه ۶ مؤلفه دیگر مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت و ارتباط همه شاخص‌ها با مؤلفه‌ها مورد تایید قرار گرفت و با تجزیه و تحلیل انجام شده ۹۰ درصد افراد معتقدند شاخص‌های تعریف شده در ۷ مؤلفه در تحقق مدیریت مناطق امنیتی در حوزه مأموریت محافظتی، به میزان زیاد به بالا مؤثر می‌باشد.

نتیجه‌گیری

در این مقاله مولفه‌ها از جنس وظایف و شاخص‌ها از جنس اقدامات فرماندهان و مسئولین مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق می‌باشد. در نتیجه الگوی مدیریت مناطق امنیتی شمال غرب و جنوب شرق کشور جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تجارب فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حوزه مأموریت محافظتی متشکل از ۷ مولفه و ۳۷ شاخص به شرح صفحه بعد می‌باشد.

پیشنهاد

کارگروه‌های تحقیقاتی برای شفافیت و مشخص‌سازی ویژگی‌ها، نکات برجسته، کمبودها و نارسایی‌های هر یک از مولفه‌های ۷ گانه در حوزه مأموریت محافظتی مناطق امنیتی توسط فرماندهان مناطق امنیتی تشکیل گردد.

نمودار ۳- الگوی مدیریت مناطق امنیتی کشور ج.ا.ایران در حوزه مأموریت محافطتی

منابع

- ابراهیم‌زاده، عیسی، (۱۳۸۸). بنیان‌های جغرافیایی جنوب شرق ایران، زاهدان، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- اسکندری‌نیا، ابراهیم، (۱۳۶۶). ساختار سازمان ایلات و شیوه معیشت عشایر آذربایجان غربی. بندرانزلی، تهران
- برآورد امنیتی استان، (۱۳۹۰). مرکز امنیت پایدار، تهران، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، دانشکده و پژوهشکده اطلاعات، گروه مطالعاتی شهید قلنبر، انتشار محدود.
- حافظ‌نیا محمدرضا، (۱۳۸۴). «مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی»، تهران، انتشارات سمت
- حسینی و کریم زاده، (۱۳۹۲). برآورد امنیتی جنوب شرق، فصلنامه آفاق امنیت، تهران، دانشگاه امام حسین (علیه‌السلام).
- خرمشاهی بهاء‌الدین، (۱۳۷۵). قرآن‌پژوهی: هفتاد بحث و تحقیق قرآنی، چاپ دوم، نشر مشرق، تهران
- راستی، عمران و رحیمی، محمد، (۱۳۸۷). امنیت و توسعه در غرب آسیا از منظر مدل محور-پیرامون: مطالعه موردی مناطق مرزی کشورهای ایران، افغانستان و پاکستان، مجموعه مقالات همایش بین‌المللی امنیت انسانی در غرب آسیا، بیرجند.
- رزم‌آرا، حاجعلی، (۱۳۳۰). فرهنگ جغرافیائی ایران (آبادی‌ها)؛ جلد ۴: استان ۳ و ۴ آذربایجان، انتشارات سازمان جغرافیایی کشور، انتشارات دایره جغرافیائی ستاد ارتش، تهران،
- عزتی، عزت‌الله، میرزایی پور، هوشنگ، (۱۳۹۰). بررسی مناطق مرزی استان کرمانشاه با عراق و نقش آن در اهداف استراتژیک ایران، فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، شماره ۱۲ پاییز،
- کالینز، جان ام، (۱۳۷۰). «استراتژی بزرگ، اصول و رویه‌ها»، ترجمه کوروش بایندر، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
- گروه مؤلفان، ارتش از انقلاب تا دفاع مقدس، (۱۴۰۰). انتشارات دانشگاه قرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران، تهران،
- لطفی پاشا، (۱۳۴۱). تواریخ العثماني، استانبول،

- مقصودی، مجتبی، (۱۳۸۰). تحولات قومی در ایران؛ علل و زمینه‌ها، چاپ اول، تهران، مؤسسه مطالعات ملی.
- هدایتی فتح الله، (۱۴۰۱). درس آموخته‌های راهبردی فرماندهان نیروهای مسلح در مقابله با ضدانقلاب، توسعه و امنیت پایدار در منطقه جنوب شرق کشور از پیروزی انقلاب اسلامی تا سال ۱۴۰۰، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، پژوهشکده جنگ‌های نامنظم و توسعه پدافند داخلی، تهران.
- واعظی، منصور، (۱۳۹۱). طرح بررسی و سنجش شاخص‌های فرهنگ عمومی کشور، استان کردستان، تهران-موسسه انتشارات کتاب نشر
- وطن دوست غلامرضا، (۱۳۹۷). مقاله بررسی تأثیر عوامل ژئوپلیتیکی شرق و جنوب شرق بر امنیت ج . ا . ایران. فصلنامه دانش انتظامی استان سیستان و بلوچستان. سال نهم، شماره ۱۳

- Bruke, Andrew, ۲۰۰۴: ۱۷۶
- Kirchner, E.J. and Sperling, J. (eds) (2002) "The New Security Threats in Europe: Theory and Evidence," *European Foreign Affairs Review* 7(4): 423-52
- Kirchner, E.J. and Sperling, J. (eds) (2007) *EU Security Governance*, Manchester: Manchester University Press.
- Kirchner, E.J. and Sperling, J. (eds) (2010) *National Security Cultures: Patterns of Global Governance*, Abingdon Routledge
- [http:// www.khameni.ir](http://www.khameni.ir)